

Азарова Анна Андріївна,
здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент
Левченко Ю. О.

ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАВІДОМО НЕПРАВДИВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ЗАГРОЗУ БЕЗПЕЦІ ГРОМАДЯН, ЗНИЩЕННЯ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ВЛАСНОСТІ

Анотація. У статті розглянуто основні детермінанти завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеки громадян. Також виокремлено деякі сучасні мотиви вчинення цих злочинів.

Ключові слова: громадський порядок, причина, громадська безпека, небезпека, злочин, повідомлення, вибух.

Summary. The article describes determinants of knowingly untrue reports about the threat the security of citizens. Also singled out some causes of these crimes.

Keywords: public order, cause, public safety, danger, crime, communication, explosion.

Кримінологічна характеристика завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності передбачає аналіз таких її елементів, як стан і тенденції вчинення цих злочинів, аналіз особливостей особи, яка повідомляє завідомо неправдиву інформацію, а також дослідження та характеристика основних груп факторів детермінації цих злочинів. Проблема причин злочинності посідає одне із центральних місць в кримінології. Причини та умови злочинності – це система негативних для відповідної суспільно-економічної формації та конкретної держави соціальних явищ, які детермінують злочинність як свій наслідок [1, с. 131–132].

Одразу слід зазначити, що існує багато класифікацій факторів детермінації злочинності, але узагальнено їх можна розподілити на групи: економічні, соціальні, політичні, ідеологічні тощо. Саме такі групи факторів певним чином детермінують вчинення завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності. В сучасних умовах слід окремо виділити завідомо неправдиві повідомлення про загрозу громадській безпеці із політичних причин. Політична нестабільність у нашій країні призвела до загострення економічної та соціальної ситуації. Крім того, військовий конфлікт на сході країни також може спричинити вчинення

злочинів проти громадської безпеки, в тому числі і завідомо неправдиві повідомлення про загрозу вибуху.

Крім того, негативний вплив мають деякі фактори соціального середовища. До таких слід віднести зростання числа безробітних серед осіб працездатного віку, затримка виплат зарплат, пенсій та соціальних допомог, загальне зниження рівня життя населення, зростання цін на житлово-комунальні послуги та продукти харчування, соціальна незахищеність окремих категорій громадян тощо. Ці фактори сприяють наростанню соціальної напруженості в суспільстві. Варто також додати, що при погіршенні загальної ситуації збільшується вплив так званих «фонових» явищ, що входять до причинового комплексу завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян (алкоголізм, наркоманія, невпорядкованість дозвілля тощо). Аналізуючи причини вчинення таких злочинів, обов'язково необхідно сказати про недоліки виховання неповнолітніх як у родині, так і поза нею – у навчальних закладах та центрах дитячого дозвілля. Безнаглядність, відсутність належного контролю за поведінкою дітей та відсутність власного позитивного прикладу поведінки також сприяють вчиненню завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян неповнолітніми.

Тенденції вчинення таких злочинів, як завідомо неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, пов'язують із впливом найбільш вагомих детермінант, серед яких, насамперед, виділяються: загальне зниження рівня матеріального забезпечення населення, загострення соціальних проблем у суспільстві, підвищення рівня зневаги та недовіри до державних органів серед населення.

Мотив і мета вчинення злочину дозволяє говорити про наявність у злочинця в більшості випадків зацікавленості в спостереженні наслідків свого злочинного діяння: порушення нормальної діяльності або відпочинку громадян, проведення правоохоронними органами пошукових і евакуаційно-загороджувальних заходів тощо. Важливим моментом є час вчинення аналізованих злочинних діянь. Неправдиві повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення або пошкодження об'єктів власності найчастіше надходять в денний час: в період з 8 до 14 годин – 46 % повідомлень; в період з 14 до 18 годин – 27 % повідомлень [2, с. 64].

Спробуємо диференціювати найбільш типові з мотивів вчинення аналізованих злочинів щодо об'єктів загроз. Отже, найбільш поширеною метою «мінування» навчальних закладів і промислових підприємств є зрив навчального або виробничого процесу. Однак навчальні заклади і промислові підприємства можуть піддаватися загрозі вибуху, хоча в меншій мірі, з мотивів помсти вчителю, директору, керівництву за «незаслужені» оцінки, «несправедливе» відрахування, звільнення, невиконання зарплати тощо. Житлові будинки найчастіше піддаються загрозі «вибуху» з метою порушення спокою громадян, залякування конкретної людини, з хуліганських мотивів, а також з помсти, ревнощів

або заздрості. Причому, такий мотив як помста, за спрямованістю може бути знеособленим (помста владі, суспільству, будь-якій організації) та особистим (помста конкретній людині).

Загрози вибуху об'єктів торгівлі, складських або офісних приміщень найчастіше виникають на ґрунті комерційного суперництва, з метою завдати шкоди конкурентам або залякати об'єкт вимагання. Вокзали, аеропорти або конкретний поїзд, літак часто стають об'єктами погроз «вибуху» з метою затримати своєчасне відправлення транспорту. Суб'єктами таких повідомлень можуть стати пасажери, що спізнюються, а мотивом служить бажання встигнути на конкретний рейс. Але зазначені об'єкти можуть «мінуватися» і з корисливих мотивів. Відомі також випадки загрози вибуху вокзалів, аеропортів з мотивів помсти. Практиці відомі також випадки завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці у відношенні будівель, приміщень органів державної влади і місцевого самоврядування. Причиною повідомлень найчастіше є помста за неправомірні дії або бездіяльність представників цих органів, низький рівень життя населення тощо. Крім того, зазначені злочини можуть вчинятися з мотивів політичної, расової або національної ворожнечі [2, с. 65].

Вибір об'єкта загрози визначається сукупністю суб'єктивних (метою і мотивами злочинця, його соціальними, моральними та іншими установками) і об'єктивних (час, місце, сприятливі умови, безконтрольність тощо) чинників. З них найсуттєвішими, на нашу думку, є мета і мотив вчинення злочину. Випадковий вибір об'єкта загрози характерний для вчинення злочину при відсутності чітко вираженої мети, з хуліганських спонукань та інших особистих мотивів.

Як висновок, слід зауважити, що останніми роками має місце зростання кількості зареєстрованих неправдивих повідомлень про загрозу безпеки громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, крім того, розширюється і перелік детермінант вчинення цих злочинів та виникають нові мотиви їх вчинення. Наразі виникла нагальна потреба у розробленні якісно нової системи запобігання завідомо неправдивим повідомленням про загрозу безпеці громадян, яка б протидіяла розповсюдженню цих злочинів та стабілізувала ситуацію у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Кириченко О.В. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти протидії завідомо неправдивим повідомленням про загрозу громадської безпеці: дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Запоріжжя, Запорізький юридичний інститут МВС України, 2006. 234с.

2. Скоморохов О.Н., Чиненов Е.В. Особенности криминалистической характеристики заведомо ложного сообщения об акте терроризма посредством сети Интернет. Проблемы правоохранительной деятельности. № 1. 2013. с. 61-66.